

Dagkirurgisk prostataoperation

Prostatakörteln har till uppgift att producera en del av sädesvätskan. Körteln omger urinröret strax under urinblåsan. Den är så belägen att den kan undersökas genom att läkaren för in ett finger i ändtarmen. Prostata kan även undersökas med ultraljud eller magnetresonanstomografi (MR).

Ultraljudsundersökningen görs också via ändtarmen, enkelt uttryckt via ett ”konstgjort finger”. Vid godartad prostataförstoring är den effektivaste behandlingen operation.

Operation – så kallad TURP, eller ”hyvling”

Operationen innebär att den förstorade delen av prostatakörteln tas bort. Operationen utförs genom urinröret då ett instrument förs in och med elektrisk ström kan prostataförstoringen skäras ut, ”hyvling”. Denna operation kallas allmänt för TURP.

Operationsförloppet

På själva operationsdagen får du inte inta någon dryck eller mat efter kl. 00:00. På operationsdagens morgon ska du infinna dig på dagkirurgiska enheten (DKE). Mer detaljerad information om tid och förberedelser med dusch och liknande får du i kallelsen.

Väl på DKE tar personalen hand om dig och dina tillhörigheter och ser till att du är förberedd inför operationen som sker under förmiddagen.

När det är dags för operation tas du först om hand av narkospersonal och läkare som ger dig överenskommen bedövning, oftast s.k. ryggbedövning. Det betyder att du är vaken under proceduren men du kommer inte att känna någon smärta. I vissa fall kan du istället bli sövd och operationen sker i narkos.

Efter proceduren sätter vi in en kateter till urinblåsan (ett flexibelt rör) för att spola vätska i urinblåsan och förhindra att koagulerat blod täpper till katetern. En TURP tar upp till ungefär en timme, beroende på hur mycket av din prostata som måste tas bort. När proceduren är klar flyttas du till uppvakningsenheten där spolningen av urinblåsan fortsätter under ett par timmar. Om blödningen är under kontroll och du mår bra kan spolningen avbrytas. Då kopplas istället en påse till katetern. Du kommer därefter befinna dig på patienthotellet i Gällivare till dagen efter.

Dagen efter ingreppet

På förmiddagen dagen efter ska du infinna dig på gemensam mottagning kl 09.00 där vi kontrollerar hur det går med katetern och ser till så att allt fungerar inför hemfärden. Katetern lämnas kvar 1 eller 2 dagar efter operationen och ska tas bort på din hälsocentral.

När katetern dragits kan ibland trängningar och sveda förekomma. Ultraljud över urinblåsan utförs för att kontrollera blåstömningen. Urinflödet kan i början vara häftigt. Ibland kan besvär med trängningar och svårigheter att hålla urinen finnas kvar några veckor, i sällsynta fall upp emot några månader.

Om du efter kateteravvecklingen istället inte kan kissa kan en ny tunnare kateter behöva sättas tillbaka tillfälligt, och ett nytt försök till avveckling några dagar senare planeras då in.

Så kallad efterblödning uppkommer nästan alltid efter hemgång och sker oftast cirka två veckor efter operationen. Detta sker då "sårskorpan" i operationsområdet släpper. Händer detta rekommenderas rikligt med dryck för att "skölja igenom systemet". Du behöver inte brådstörtande söka doktorskontakt. Blödningen upphör vanligtvis spontant.

Återhämtning hemma

Det är vanligt att känna sig trött ett par veckor efter en TURP, men de flesta patienter sköter enklare vardagssysslor och promenerar kortare sträckor som vanligt under den här tiden. Däremot ska du under de första veckorna undvika att lyfta eller flytta några tunga föremål (inklusive shopping) eller göra något fysiskt ansträngande (även cykling). När du känner dig i skick, kan du efter ett par veckor försiktigt börja att träna och motionera igen.

Att ha ett ökat vätskeintag upp till 3 liter dagligen medan du återhämtar dig kan bidra till att minska risken att få en urinvägsinfektion (UVI) och kan hjälpa till att rensa blod från urinen. Du kan också göra vissa bäckenbottenövningar för att förbättra blåsans kontroll.

Eventuell smärta kan vanligtvis behandlas genom att ta receptfria smärtstillande medel, såsom paracetamol eller ibuprofen.

Det tar vanligtvis mellan 3 och 6 veckor att helt återhämta sig från en TURP.

Arbete

När du kan återvända till jobbet beror till stor del på ditt jobb. Som exempel kan en person som arbetar på ett kontor återvända till arbetet tidigare än en person som har ett tungt manuellt arbete. I de flesta fall rekommenderas att du tar cirka 2 eller 3 veckor ledigt.

Att ha sex

Det kommer antagligen att behöva gå cirka 3 eller 4 veckor efter din operation innan du känner dig tillräckligt bekväm med att ha sex.

Eventuella risker/komplikationer

TURP är en säker procedur, men som med alla typer av operationer finns det potentiella risker.

Retrograd utlösning

Retrograd utlösning är den vanligaste långvariga komplikationen av TURP och kan uppstå i upp till 90 % av fallen. Det betyder att sperma inte kommer ut ur din penis vid orgasm, utan flyter in i urinblåsan istället. Retrograd utlösning är inte skadligt och du kommer fortfarande att uppleva en normal orgasm. Men din fertilitet kan påverkas, så du bör prata med urologen om detta är ett problem.

Urininkontinens

En viss grad av urininkontinens är ganska vanligt efter TURP. Det blir vanligtvis bättre veckorna efter operationen, men kan ibland vara ett långsiktigt problem. Det är inte ovanligt med urinläckage upp till 6 månader efter operationen pga. svullen prostata. Det som oftast händer är att du kan tappa kontrollen över urinblåsan om du inte hittar en toalett tillräckligt snabbt. Vid långdragna besvär med läckage rekommenderar vi att du kontaktar din urologmottagning för hjälp med detta. För att minska risken för urinläckage efter operationen kan du som patient börja med bäckenbottenövningar långt innan operationen och med fördel fortsätta med detta efter operationen ifall du drabbats av urinläckage. En broschyr med information om bäckenbottenövningar följer med vid operationskallelsen.

Erekttil dysfunktion

Upp till 6 % av de män som genomgått en TURP har svårt att få och behålla en erektion efteråt (erekttil dysfunktion). Detta kan antingen vara tillfälligt eller permanent. Medicinering kan ordinerar för att hjälpa till att minska problemet vid behov.

Urinrörsförträngning

Förminskning av urinröret utvecklas i upp till 4 % av fallen. Symtom på en urinrörsförträngning kan vara:

- att du anstränger dig för att kunna kissa
- att urin droppar efter du har kissat
- att det är smärtsamt att kissa

Om förträngningen är liten kan den vanligtvis behandlas genom att sätta in en slang för att vidga urinröret. Mer omfattande förträngningar kan kräva operation.

Andra risker

Några av de andra riskerna med en TURP inkluderar:

- **urinvägsinfektion (UVI)** - i cirka 5 % av fallen kan en UVI utvecklas efter operationen. UVI kan vanligtvis behandlas med antibiotika.
- **urinretention** - i cirka 2 % av fallen kan musklerna som kontrollerar urinblåsan tillfälligt skadas, vilket kan leda till problem med att urinblåsan töms helt. Oftast återfår blåsmuskulerna sin normala funktion inom några veckor.
- **prostata blir förstörad igen** - cirka 10 % av de opererade måste genomgå en TURP igen inom några år.
- **död** - TURP har en mycket liten risk att orsaka dödsfall. Risken att dö beräknas nu vara mindre än 1 av 1 000. Dödsfall orsakas av komplikationer med hjärtat eller en allvarlig postoperativ infektion.

Kontakt

När ska man söka vård?

- Medan du återhämtar dig, bör du kontakta vården om du utvecklar:
- feber på 38°C eller mer.
- smärta medan du kissar.
- om du inte kan kissa alls.
- tilltagande blod i urinen.

Dessa symtom kan vara tecken på en behandlingskrävande komplikation.

Kontakta i första hand urologmottagningen vid ditt hemsjukhus.

Telefonnummer till urologmottagning vardagar, dagtid:

Gällivare sjukhus: 0970-192 90

Kalix sjukhus: 0923-762 00

Kiruna sjukhus: 0980-733 40 eller 0980-731 90

Piteå sjukhus: 0911-755 42

Sunderby sjukhus: 0920-28 22 66

Telefonnummer kvällar och helger: 1177

Det går även bra att kontakta oss via 1177.se